

હરિ ૐ આશ્રમ પ્રેરિત

રુમરુ રુમરુ

રવીન્દ્ર ડાકોર

૪૨

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ
અમદાવાદ

હરિ ૐ આશ્રમ-પ્રેરિત
શ્રી નીલકંઠ બાલોપયોગી ત્રયમાળા : પુસ્તક ચોવીસમું

રુમ્મક રુમ્મક

૨૫

રવીન્દ્ર ઠાકોર

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ : અમદાવાદ

'Rummak Zummak' - a collection of children poems by Ravindra Thakore, 1980.

પ્રકાશક : રઘુવીર ચૌધરી

મંત્રી, ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ,
પરિષદ ભવન, ટાઇમ્સ ઓફ ઇન્ડિયાની પાછળ, આશ્રમ રોડ
અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૬

□

© કેચૂર ઠાકોર

•

પ્રથમ આવૃત્તિ, ૧૯૮૦

પ્રત : ૧૨૫૦

•

કિંમત રૂ. ૩-૦૦

•

આવરણ : રજની વ્યાસ

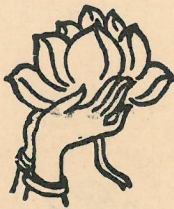
□

મુદ્રક : કાન્તિભાઈ મ. મિસ્ત્રી,

સાહિત્ય મુદ્રણાલય, રાયખડ, અમદાવાદ-૩૮૦૦૦૧

સાહિત્ય મુદ્રણાલય : અમદાવાદ

शैलने —

निर्भरने —

પ્રારંભે

‘કૂકડે કૂક’, ‘ભમ ઢઈને ભૂસકા’, ‘સાકર શેરડી ખજૂર’ પછી મારાં બાળકાંચેનો આ ચોથો સંગ્રહ પ્રગટ થાય છે તેનો આનંદ છે. ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ દ્વારા આ પ્રકાશન થાય છે, તેનો સવિશેષ આનંદ છે. સાહિત્યપરિષદનો હું આભારી છું. શ્રી રમણલાલ જોશી તથા શ્રી રઘુવીર ચૌધરી એ બંને સ્વજનોએ આના પ્રકાશનમાં જે રસ લીધો છે તેમના સ્નેહનું ઋણ હું કઈ રીતે ચૂકવું એ જ પ્રશ્ન છે. માત્ર આભારથી ચૂકવાશે ?

— રવીન્દ્ર ઠાકોર

શ્રી નીલકંઠ બાલોપયોગી ગ્રંથમાળા

ચોવીસમું પ્રકાશન

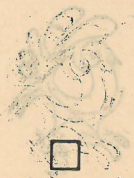
શ્રી હરિ ઝૂં આત્રમ તરફથી બાળકોનું ચારિત્ર્ય-
ધડતર કરે તેવાં બાલસાહિત્ય સર્જન માટે ગુજરાતી
સાહિત્ય પરિષદને રૂ. ૧૨૦૦૦નું દાન આપવામાં આવ્યું
હતું. આનો હેતુ બાળકોમાં અભય, ઔદાર્ય, ત્યાગ,
ધર્મ, તિતિક્ષા, સહાયવૃત્તિ, મતાંતરક્ષમા, સાહસ, શૌર્ય,
પ્રેમ, સહભાવ જેવા ઉદાત્ત ગુણો અને ભાવનાઓ પ્રેરે
તેવાં બાલસાહિત્યનું સર્જન કરવાનો રાખવામાં આવ્યો.
આ ઉદ્દેશને પ્રગટ કરતાં ચરિત્રો, વાર્તાઓ અને કથાકાવ્યો
ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ દ્વારા પ્રસિદ્ધ કરવામાં આવ્યાં
છે. આંતરરાષ્ટ્રીય બાળવર્ષ નિમિત્તે આઠ જેટલાં પુસ્તકો
પ્રગટ કર્યાં. આજે આ ગ્રંથમાળાનું ચોવીસમું પુસ્તક
પ્રસિદ્ધ થઈ રહ્યું છે. શ્રી રવીન્દ્ર ઠાકોરનાં બાળકાવ્યોના
સંગ્રહ 'રુમ્મક ઝુમ્મક' બાળકો જરૂર હોંશે હોંશે
વાંચશે.

ગુજરાતનાં બાળકોએ અગાઉ જે રીતે અમારાં
પ્રકાશનોને આનંદથી સ્વીકાર્યાં છે, તે રીતે આ બાળ-
કાવ્યોના સંગ્રહને સ્વીકારશે તેવી અમને શ્રદ્ધા છે.

મંત્રીઓ

તા. ૫ ૧૧-૧૯૬૦

ગુજરાતી સાહિત્ય પરિષદ

● अनुक्रमसूचिका ●

१. तारा	... १	२३. सपनुं	... २८
२. रात	... २	२४. ह्छीनो धोडो	... २९
३. पतंगियुं	... ३	२५. यांहो	... ३१
४. सागर	... ४	२६. होडी	... ३३
५. लालहरवाण	... ५	२७. रेव	... ३६
६. कंकरिया	... ६	२८. अरेरप्येन	... ३८
७. भाण्णुक्योड	... ८	२९. रेडियो	... ३९
८. धुम्भस	... ९	३०. धडियाणना कांटा	... ४०
९. गुलाण	... ११	३१. डींगडोंग,	
१०. भोगरो	... ११	डींगडोंग	... ४१
११. कभण	... १२	३२. सात सात रंगे	
१२. सूरजमुष्ठी	... १३	छलकाय	... ४३
१३. वसंत	... १३	३३. पोपट	... ४४
१४. तडके	... १४	३४. भिन्नी भासी	
१५. पवन	... १६	जिंदाभाद	... ४५
१६. हलेसा	... १९	३५. गिल्लीभाध	... ४७
१७. टोणी	... २०	३६. उंदर सात	
१८. सर	... २१	पूछडियो	... ४९
१९. हुसेनयाया	... २२	३७. कूतडां	... ५१
२०. अंजर	... २४	३८. नायो अंदर	... ५१
२१. भेनीया	... २६	३९. अंदा अहादर	... ५३
२२. डींगनी	... २७		

૧ : તારા

મા ! તારા આ શીદ જાગે ?

અંધારાની આંગળી ઝાલી

કહેને ક્યાં એ જતા ?

નાની અમથી ખારીમાંથી

શીદ ધરમાં ડોકાતા ?

કરવી છે, હેં, વાત કશી કે

કશુંક આજે માગે ?

આંદ ચઢે આકાશે ત્યારે

હરખે હરખાઈ જાય,

અપુક અપકે વીજળી ત્યારે

ડરથી ભાગી જાય.

નાનાં અમથાં છોકરાં જેવાં

ગાંડા કેવા લાગે ?

આકાશી યોગાને રમતા

રમતો કેવી ન્યારી !

અંધારામાં ખીલવી કેવી

નવલી તેજલ ક્યારી !
હળવે હળવે હાલકું ગાતા
અલકમલકના રાગે.

૨ : રાત

આ રાત રમવા આવી છે.
થનગનતી, નરતનતી, રમઝુમ પગલે રમવા આવી છે.
ચાંદામામાને ધર દીઠો એણે બળતો દીવો,
બસ, પછી એ ઘેલી શું? વાતોનો રસ પીવો.
ચાંદામામા સંગાથે શી ગોઠ એણે જમાવી છે!
તારાને તાણી લે જતી ક્યાંની ક્યાં એ દૂર?
કંઠે એને ઝમતા આજે સપનાના કૈં સૂર.
સૂતી પરીઓને પણ એણે ચૂંટી ખણી જગાડી છે.
નદીઓને કંઠે છલકાવે, આજે નવલું ગાણું,
નીંદરપોઠી ધરતીને દે સપનાનું નજરાણું.
'કાલ સવારે સૂરજ ઊગશે.' નોખત એ ખબલી છે.

૨ : : રુમ્મક રુમ્મક

આકાશ, ધરતી, ડુંગર, પર્વત, સઘળે એ છલકાય,
 સાત સાગરનાં નીરમાં કેવી નિતનિત નહાતી જાય.
 નાની અમથી આંખમાં તોયે એને મેં સમાવી છે.

૩ : પતંગિયું

મારી આંખો - પતંગિયું.

ફૂલફૂલનાં રૂપ ધરીને,

ફૂલફૂલના રંગ ભરીને,

છલખલ છલખલ ઊડે અહીં તહીં
 ક્યાંય, કશે ના ઠરિયું.

પવન-પાણી જાય સરી એ,

આકાશોને જાય તરી એ,

સોનપરીનાં સપનાંથી ખસ

જગ આખું આ ભરિયું.

૪ : સાગર

સાગર શો ધૂધવાટ કરે ?

નીલ ગગનમાં જૂલે ચાંદો,

લેવા ભગે અંતર કોડ,

લાંબા લાંબા હાથ ઉછાળે

આંધળી કેવી એની દોડ.

ખાલી હાથે પાછો ફરે

તેથી એ ધૂધવાટ કરે ?

ફાળ ભરે બે સિંહના જેવી

સફેદ ફીણની શોભે યાળ.

કાંઠાની રેતી પર બેસી

વરસાવે એ કોને વહાલ ?

આભ આખું શું આંખ ભરે ?

સાગર શો ધૂધવાટ કરે ?

લાખ નદીનાં મીઠાં પાણી

પીતો તોયે ખારો ઉસ

રતન મોંઘા, કેટલો વૈભવ !

તોય રુવે, કેવો કંજૂસ !

લક્ષ્મી વિષ્ણુને બે વરે
 તેથી એ ધૂધવાટ કરે?
 સાત પાતાળે પૂરી દીધી
 નાની અમથી સોનપરી.
 રોજ રુવે બચ્ચારી તોયે
 દયા લગીર ના ઉર ધરી.
 હૈયું તોય એનું થયરે?
 સાગર શો ધૂધવાટ કરે?

૫ : લાલદરવાજા

અસનેા જાણે ખેટ!
 આંખ મારી આ જય રે થાકી
 એટલી ઉમટે ખસ.
 કાંઈ કશું ના ભગે આહીં
 ભગે ખસ માણસ.
 માથાએ દહેરાય અહીં,
 બે અવનવું કેા ખેત.

લીડનાં મોજાં ઉછળે એની
છાલક વાગી જાય.

નાનાં મારાં પગલાં ચો રે
અહીં તહીં અટવાય.

કોઈની ગાળો વરસે અને
વરસે કોઈનું હૈત.

મમ્મી—પપ્પા જોવાઈ જતાં,
હું ચ રે જોવાઈ જાઉં.

બસ તો ધસમસ દોડતી આવે
‘જાઉં રે માણસ જાઉં.’

કોઈની ભીડે છત્રી, પડે લાકડી,
નમે ચરમાં અને કોઈની ભીડે હૈત.

૬ : કાંકરિયા

મા! રક્ષાને જોવાવું ?
ચલને, મા! કાંકરિયા જઈયેં
જેશું જૂનાં પ્રાણી.

વાધ, સિંહ, સાખર ને અંદર : ૭
પોપટ, મેના રાણી.

તળાવ નીરે રમતાં વાદળ
નિરખીને હરખાવું.

અખ્યે માળની અસનો કેવો
રસ્તે જામે વટ.....!

હારીવાળા ને લોકોની
રવિવારની ઠઠ.

વનને જોવા શહેર ઊભરાયું
કોનાં ગીતો ગાઉં?

મોટા પહોળા રસ્તા તોયે
જામી કેવી લીડ?

અસ રિક્ષાના અવાજ કેવા!
મનમાં ચડતી ચીડ.

પ્રાણી-પંખી સંગાથે તોય
હૈયે હળવા થાવું.

૭ : માણેકચોક

માણેકચોકનાં પાઈં ને ભાજ,
છૈયાં છાકરાં સહુયે રાજ.

રાત પડે ને સો સો સુરજ
અહીં તો એવા ઊગે,
નગરી બણે બદૂગરની
કોઈ ન એને પૂગે.

હસતાં, રમતાં લોકો આવે
તબિયત સહુની તાજ.

નાનાં છાકરાં પૂછતાં આવે
'બાલો, શેઠ શું લાવું?'

કોને કહેવું? શું રે કહેવું?
મનને રોજ મૂંઝાવું.

અથડા અથડી, દોટદોટા,
ચિંતા તો ય ન ઝાઝી.

ભેળપૂરી વેચે બે ભૈયો,
દુંદ કૈવી રે ગોળ!

ફેરવે મૂંછે હાથ અને મેં
 હસતું ગોળમટોળ.
 ઝીણી આંખો પૈસા બેતી
 દેવામાં તો ય પાછ.
 સમોસા ને સેન્ડવિચ લૈ,
 કુલ્ફી ને આઈસ્ક્રીમ,
 કોકા - ફેન્ટા, ચા ને લસ્સી
 ફિસ્મત ને રિમઝિમ.
 માગ, માગ, માગો તે મળશે
 મરશો ના લૈ લાછ.

૮ : ધુમ્મસ

ધુમ્મસની ચાદર,
 આજ સવારે ચોઢી સૂતું આખું આ નગર.
 વાદળદળમાં લપ્પાઈ જઈને
 સૂતા સૂરજદાદા,
 નીંદર આંજ આંખે સૂતાં

પંખીયે ના ગાતાં,
 શીદને મા ઉઠાડે મુજને?
 બે કંપુ હું થરથર.
 ધર, હીવાલો ને રસ્તાપર
 અંધારું બે લીંપ્યું,
 ટમટમતા હીવા કેરું બે
 અજવાળું ચે થીજ્યું.
 તલવારો લેને ધૂમે બે
 પવન કેવો ફરફર.

છાપું કયાં? દૂધવાળો કયાં મા?

ના ફૂકડાનો કંઠ.
 રોજ સવારે આરતી ગાતો
 શાંત મંદિરનો ઘંટ.
 નથી જવું નિશાળે માડી
 લાખ બલે, કરગર.

૯ : ગુલાબ

હું તો મધમધતું ગોરું ગુલાબ.
પાંખડીએ પાંખડીએ છલકાતી છાખ.

ઉપાની ઓઠીને રતુમડી શાલ,
જગને વરસાવું હું ગુલાબી વહાલ.

આંખોમાં છલકાતું આખું રે આભ.
ચારે કોર કાંટાનું તીખું રે ગીત,
વેરું તોયે મારું કિલ્લોલી ગીત.

લાજ મરે સૌ કાંટા મુજ કાખ.
બનીની વેણીએ હું રમતી સુગંધ,
ગૌરવે ઝૂલું હું કોકને રે કંઠ.
કોકની પૂજના લલકારું રાગ.

૧૦ : મોગરો

મારી કાયા તે કામણુગારી

ઘોળાં તે દૂધ જેવાં રૂપની

હું પળપળ ઝરું છું ઝારી.

નાજુક ને નમણાં મારાં આ ગાત !
 મારી શોભા બાઈ ! કેવી રળિયાત !
 કેં ઠાઠ તો મારો છે બારી.
 વેણીના વ્હાલે હું વેરું સુગંધ,
 પૂજની થાળીએ ઝરતો ઉમંગ.
 હું ઇલકાવું જીવનની કચારી.

૧૧ : કમળ

હું તો મ્હોર્યું કમળનું ફૂલ.
 સો સો રે પાંખડી મારો શણુગાર,
 રમતું ભમતું રોજ દેવ કેરે દ્વાર.
 આહું નિત જલની ઝૂલ.
 સૂરજને તેજે મારી જગે સવાર,
 ગુનગુનતા ભમરાનાં ગીતોનો હાર.
 કોણ મૂલવે મોઘેરાં મૂલ ?

૧૨ : : રુમકે રુમકે

૧૨ : સૂરજમુખી

હું સૂરજને નિત રહું તાકી.

લોક કહે : 'સૂરજમુખી ! તું જઈશ રે થાકી.'

સૂરજને વ્હાલે મારી ઊઘડે રે આંખા,

કયાં તે શમણે મારી વહી જાય પાંખા ?

તરસું હું તેજ, કયારે થાય મને આંખી ?

સૂરજને ચરણે હું ઢાળું રે રૂપ

કોણ સુણે મને ? આ જગ આખું ચૂપ.

સૂરજ વિનાની મારી કાયા આંખી આંખી.

૧૩ : વસંત

આ આવી વસંતને વધાવીએ

કે આપણા હાઠો વસંત.

આ આવી વસંતને હુલાવીએ

કે આપણું હૈયું વસંત.

આ વસંતની વેણુ જો વાગી

કે આપણા કલરવ વસંત.

આ રમતી વસંત વરણાગી
 કે આપણાં ચરણો વસંત.
 આ વસંતે રૂપ જો ઢોળ્યાં
 કે આપણી આંખો વસંત.
 આ વસંતે વાયુ ઢંઢોળ્યા
 કે આપણી પાંખો વસંત.

૧૪ : તડકો

તડક તડકો,
 સૂરજની આંખોનો ભડકો.
 પીળું સોનું વેરે તડકો,
 લીલો, લીલી ડાળે તડકો,
 ફૂલની નાની કળીઓ સાથે
 મીઠું મીઠું મલકે તડકો.
 તડક તડકો,
 સૂરજની આંખોનો ભડકો.
 નદીએ નહાતો જય તડકો,
 સાગરગીતો ગાય તડકો,

૧૪ : : રુમ્મક રુમ્મક

પવનની ફરફર સંગાથે
દશે દિશાએ સરકે તડકો.

તડાક તડકો,

સૂરજની આંખોનો ભડકો.

પાંખી પાંખે ઝૂલે તડકો,

કાચલ કંઠે હુલે તડકો,

દડખડ દડખડ દોડી જૈને

ડુંગર ટોચે ફરકે તડકો.

તડાક તડકો,

સૂરજની આંખોનો ભડકો.

ખેતર ચાસે રમતો તડકો,

મોલે મોલે ઝૂમતો તડકો,

લોકતણી આંખોમાં કેવો

બહાલ ખનીને ચમકે તડકો.

તડાક તડકો,

સૂરજની આંખોનો ભડકો.

ભલેને અડકો,

તોય દઝાડે ના એ તડકો.

૧૫ : પવન

આ પવન તણો કેવો સૂસવાટ !

વાદળદળમાં પૂરાયો'તો

કેદ એ કાલે રાતે,

કયાંથી છટકી નીકળ્યો આજે ?

આવ્યો અહીં શી વાટે ?

કેવો મચાવ્યો છે તરખાટ.

સાગરના તડકાની સંગે

જે બાંધી ભેરુબાંધી.

તડકાને આઢાડી દીધી

એણે એની ઠંડી.

કેવો કરતો એ ઘાંધાટ.

આમળી પીપળી રમતો આજે

ઝાડને પાને પાને,

પાંખીની પાંપણમાં ફરકે,

કહ્યું ન કેતું માને.

નિજનાં ગીતો, નિજની વાટ.

કળીઆને ઢંઢોળી ઁણે,
ઢંઢોળ્યાં સૂતાં રે ફૂલ,
નદીઆનાં નીર થીજવી દીધાં,
પહાડોમાં ઁ થાતો ફૂલ.
થીજ્યાં છે સહુનાં રે ગાત.

બારીબારણાં સંગે કેવું
મચવે આજે ઁ તોફાન.
ઁ ય તે ગાંડાં, ઁની સંગે,
આજે ભૂલે નિજનું બાન.
ખખડે છે સઘળે ખખડાટ.

ચારેકોરે ગીત રે ઁનાં,
જગી ઊઠયા સાતે સાજ.

પાગલની જેમ ધૂધવે ઁનો,
સૂ સૂ સૂ સૂ આજ અવાજ.
જાણે સાગરનો ધુધવાટ.

હડાડતો ઁ છાપરાં આજે,
હડાડતો ઁ મનને મોજ.

કયાંય કશાનો ડર ના ઁને,
ના કશાનો ઁને છોછ.

અજબ રચ્યો છે આજે ઠાઠ.
 સગડી, તાપણી સધળાં કેવાં
 આજ ઠરીને ઠંડા હિમ.
 રાજનો રાજ શો આવ્યો
 કરે સલામો, સહુ આધીન.
 સહુનાં મનમાં આજ ઉચાટ.
 ડરી ગયાં સૌ લોક, જો કંપે,
 છૂટ્યો જાણે કાળો વાધ.
 કોટ, સ્વેટર ને મફલર કેરી
 દવાલો ખાંધીને આજ
 :ક્ષે સહુ સહુની રે જાત.
 ખંદા ખાંદર પહાર મા! નીકળે
 પવનતણા કરવા રે વાદ.
 ઘનગન થનગન ચરણો નાચે,
 વાળીશ ના પાડી તું સાદ.
 નવી નિશાળો, નવલી વાટ
 આ પવન તણો કેવો સૂસવાટ!

૧૬ : હલેસાં

હધસો હલેસાં, હલેસાં,
હધસો હલેસાં, હલેસાં.

સરસર સરતી નરો,
પવનપૂરે તરતી નરો,

કાંઠાના ઘેટથી છોટો રે હોડી,
રામ બરોસે ભૈ છોટો હોડી.

હધસો હલેસાં, હલેસાં.
હધસો હલેસાં, હલેસાં.

પાણીના પહોડોની રાતો,
ટમટમતા તારાની વાતો

તરતું આકાશ આપણું ભેરુ,
છંછેડયો આપણે કાળો ઝેરુ.

હધસો હલેસાં, હલેસાં,
હધસો હલેસાં, હલેસાં.

છલછલ છલકે પોઠો,
આપણાં સપનાંની પોઠો.

આપણે મુકામ પરીચાને દેશ,
સૂરજને દેશ ને ચાંદાને દેશ.

હઈસો હલેસાં, હલેસાં,
હઈસો હલેસાં, હલેસાં.

ફખકી દેશું રે પાતાળે,
પરીચાનાં વરસંતા વહાલે.

વેચાય સપનાં સટાકસટાક
વેચાય ગીતો સટાકસટાક.
નફે આપણે ચોકખોચટાક.

હઈસો હલેસાં, હલેસાં,
હઈસો હલેસાં, હલેસાં.

૧૭ : ટોળી

મારે આંગણે આવી એક પંખીની ટોળી.
એની ભોળી ભટાક રે આંખોમાં આજ
આ લીલું ચટાક આભ આવ્યું,
મમ્મીની વહાલભરી આંખોએ આજ
એને કાખે તે કેવું સમાવ્યું.

મારે આંગણે ચમકે રે આકાશની ટોળી.
એની પાંખે પલાણી ઊડી ઊડી આવ્યા

મેઘધનુ રંગ બે રમવા,
એનીખાની વેણીએ ઊછળી ઊછળીને
એ કેવા લાગ્યા આજ ભમવા.

મારે આંગણે છલકે છે રંગોની ટોળી.

એને કંઠે અસવાર થઈ ગુંજતાં રે

આવ્યાં દૂરનાં સાગરનાં ગીત.

કાણુ જાણે કેમ કરી મ્હોરી ઊઠ્યાં એ

પપ્પાને વ્હાલ ભરે સ્મિત.

મારે આંગણે મલકે છે ગીત તણી ટોળી.

૧૮ : સૂર

હું તો કાનાની મોરલીનો સૂર

કે વનવન વીંધી ભમું.

આકાશી વાદળને ઘોડે પલાણુતો,

ચારેકોર વાયુની સંગસંગ ખેલતો.

આખા મલકને ચો
 રાધાનાં ગીતો અર
 હું તો મીરાંનાં ધૂધરનો સૂર
 કે વનવન વીંધી બસ
 તાલે ચરણને રુમઝુમ નાચું,
 સુંદર શામળિયાની કૃપા હું યાચું.
 આખા મેવાડને કે
 મોહનનાં ગીતો અર

૧૯ : હુસેનયાયા

હુસેનયાયા આવ્યા બાઈ!
 ખરફ લારી લાવ્યા બાઈ!
 ચાર વાગે,
 ચોકઠું જાગે,
 ટનટન ટનટન ટોકરી વાગે,
 શેરીઓ જાગે.
 “છેયાં છોકરાં આવો, બાઈ!
 ખરફ લારી લાવ્યો, બાઈ!”

૨૨ : : રુમઝુમ ઝુમઝુમ

ચાક
અમું.

દીનુ દોડે, દીકા દોડે,
મીનુ દોડે, કાકી દોડે,
શેરીનાં સહુ છોકરાં દોડે.

અમું.

પૈસા ખખડે,
તાસક ને વાડકીચા ખખડે,
'અમને જલદી દે દો, બાઈ !'

કાર

અમું.

'શાંત રહો સખ !

ચૂપ રહો સખ !

ઊંચાઈસે સખ એક કતાર,
રાતા, પીળા, ભૂરા, લીલા, ખરફ ગોળા હા તૈયાર.
મનની મોજે મહાલો બાઈ !'

હુસેનચાચા ઘાલે બાઈ !

મનની મોજે મહાલીચે, બાઈ !

ખરફગોળા ખાઈ એ, બાઈ !

ટનટન ટનટન ટોકરી વાગે,

લારી ચાલે,

લાલ લાલ ટોપી ચાલે,

કાળું કાળું કૂમતું ચાલે,

ટોકરી ટનટન કરતી ચાલે,

શેરી બાલતી બાલતી ચાલે,
“છેયાં છાકરાં આવો, બાઈ !
બરફગોળા લાવ્યો, બાઈ !”
હુસેનચાચા ચાલ્યા, બાઈ !

૨૦ : આંઝર

રુમ્મક રુમ્મક,
આંઝર ઝલ્લક.

આંઝરની ધુધરીઆ મલકે

રુમ્મક રુમ્મક.

આંઝરિયે બંધાયા મોર,

મોર નાચે,

સંગે સંગે ઢેલ નાચે,

પનિહારીની હેલ નાચે

છાલક છુમ્મક.

આંઝરિયે રૂપાની પરી,

પરી મલકે,

૨૪ : : રુમ્મક રુમ્મક

સાગર છલકે, ચાંદો સળકે,
ફૂલોનાં રંગો જો મલકે,
પંખીકેરાં ગીતો છલકે,
આકળનું બિંદુ રે ચળકે

આલક ઝુમ્મક.

આંઝરિયે માનાં સહુ સપનાં,
સપનાં જાગે,
મેંદીના રે રંગ જાગે,
રંગે લીલમ લીલો છાક,
રંગે રતુમડો જો છાક,
છાકે છાકે

સપનાં રમતાં,
સપનાં હસતાં,
સપનાં કદી ન થાકી જાય.
સપનાનાં સાગર ઊભરાય.

હાલક ઝુમ્મક.

૨૧ : બેનીબા

ગુલાબ ગોટો, બેનીબા !

ફૂલનો સોટો, બેનીબા !

બેની નાની નાની આંખ,
આંખોમાં રમતું આકાશ.
બેના નાના હોઠનું હાસ,
બેમાં આંદલિયાના ચાસ.

આંદા-હરણું બેનીબા !

ગીતનું ઝરણું બેનીબા !

પોચી હથેલીઓ સુંવાળી,
નદીઓ કેં દાડે રૂપાળી,
ટચુકડા બે પગો ભિછળે,
સાગર તેમાં કેવો ધુધવે.

સાગર-મોતી બેનીબા !

સપનાં બેતી બેનીબા !

બાલે કાલાકાલા બાલ,
પંખી નગ્યાં સાવ અબાલ,

સોનપરીનાં ચોર્યાં ફૂલ,

સોનેરી છે વાળની ઝૂલ.

સોનપરી રે ઘેનીખા!

દેવની દીકરી ઘેનીખા!

૨૨ : ઢીંગલી

હું ધૂમું ને ઢીંગલી ધૂમે.

મારી આંગળી ઝાલે ઢીંગલી,

મારી સાથે ચાલે ઢીંગલી,

હું ગાઈં ને ગાતી ઢીંગલી,

હું હસું, હરખાતી ઢીંગલી,

હું લડું, રિસાતી ઢીંગલી,

રસ્તામાં ખાવાતી ઢીંગલી.

તોમ ખાલાવું એક અવાળે

હાજર થઈને ચરણે યૂમે.

એકલી એકલી રડતી ઢીંગલી,

ખાંખાંખાળા કરતી ઢીંગલી,

નીંદરખાળે ઢળતી ઢીંગલી,

હિંધમાં ડૂસકાં ભરતી ઢીંગલી,
સપનામાં સરકતી ઢીંગલી,
પરીઆને પજવતી ઢીંગલી.
નિશાળથી આવી યાલાવું.

ભગે મારી એક ખૂમે.

૨૩ : સપનું

સપનું રે સપનું,
માડીનું સપનું.
માની નાની આંખોનું
મનનું હું સપનું.

દેવમંદિરે ડૂંત્રો ધરતી,
આંખો મીચી પૂજ કરતી,
આંખ યે ખૂલે,
અરધીપરધી એ ખૂલે.

અધખૂટી એ માની આંખે
સુગંધ થૈને હળવે હળવે
ત્યારે હું સરકું.

૨૮ : : ડુમ્મક ડુમ્મક

રોજ રોજ સાંજે,
આરતી બે ગાજે.
ધીનો દીવો પાણિયારે કરતી,
નિરખી તેજ ને મીઠું હસતી.

હાઠ પર બેઠા પંખી ફરકે,
છાનું છાનું ગીત બે સરકે,
હાઠ બે ઝૂંચે,
હાઠ બે માના ખૂલે,
અધખૂલ્યા બે માના હાઠે
લપ્પાઈ જતો ગીત બનીને
છાનું રે છપનું.

૨૪ : દહીંનો ઘોડો

દહીંનો ઘોડો છુટ્ટો.

રવિવારની રજ,

રમવાની બે મજ.

ભણવું નહિ, ગણવું નહિ,

તારે મને લઢવું નહિ.

પતંગ દોરી લેને હાથ,
ચાલ્યો દોસ્તોની સંગાથ.
પતંગ મારો ગોથાં ખાય,
પવન થાકી પડી જાય.

કેવા જોને કુત્તો!
દહીંના ઘોડા છુટો.

દહીંના ઘોડા છુટો.

રવિવારની રજા,
રમવાની જો મજા.

ભણવું નહિ, ગણવું નહિ,
તારે મને લઢવું નહિ.

સાથેના ચોગાનમાં
જેલાતી જો મેચ,

કોઈ મારે કટકો ને
કોઈ કરે કુચ.

આવશે હવે મારો દાવ
જઈ લેને જોટ.

તારો જોટો રમશે મા!
અવનવી કિકેટ.

છટયો બે સનસનતો બાલ,
પૃથ્વી ફરે કેવી રે ગાળ.

બટ વીઝું હવામાં
સાવ ખાલીખમ.

બાલ વળગ્યો સ્ટમ્પને
ઉડાડયાં એકદમ.

બાલ કેવો લુચ્ચો.
દહીનો ઘોડો છુટો.

૨૫ : ચાંદો

અંધારાનું જંગલ વીંધી
વીંધીને તારાનું વન,
હસતો દાડે કયાં ચાંદલિયો ?
કેમ ખુંદે આખુંય ગગન ?

જંપે વાદળગોદ ધડીક કે
સાગર ભરતી પર તરતો,

પંખી માણે હાલડું ગાઈને
પાને પાને થનગનતો.
ગીત રે ગાતો લોલું છમ.

સરસર સરકે સડક પરથી,
પહાંચે દૂરને પેલે પહાડ,
જંગલ દેખી જરી ન કંપે,
સુણે વાઘવડુની ત્રાડ.

નિજમાં આજે એય મગન.
પહાડની પેલી પાર ટેકરીએ
જે જિભી એક સોનપરી,
ક્યારની જૂએ વાટ ચાંદાની
શીળે અમરતકુંભ ભરી.

નાચે ચાંદલિયો થનગન.
સોનપરીને મળવા ચાલ્યો,
ચાંદો હસતો, ખુંદી ગગન.

અંધારાનું જંગલ વીંધે,
વીંધે એ તારાનું વન.

૨૬ : હાડી

તરતી છોડી,

મા ! મારી કાગળની હાડી.

હાડીમાં મારાં છે સપનાં,

કાઠને થાશેને ખપનાં ?

હાડીમાં મૂકી ફૂલમાળ,

હાડીમાં મા ! તારું વ્હાલ.

જય એ દોડી,

મા ! મારી કાગળની હાડી.

હાડીમાં મામાનો દીવો,

મામી મારી જુગજુગ જીવો,

મામીનાં અબલાં ને ટોપી

ભરતી હાંશે હાંશે હાડી.

લંગર તોડી,

જય એ દોડી,

મા ! મારી કાગળની હાડી.

હાડીમાં છે અલ્લક દલ્લક,

એનીઆનું ઝાંઝર અલ્લક,

રુમ્મક રુમ્મક : : ૩૩

હાડીમાં છે એન ને ઘેન,
દીવાનું સોનેરી ઘેન.

ઘેનને આઠી,
નય એ દોડી,

મા ! મારી કાગળની હાડી.

હાડીમાં છે ચલકચલાણું,
માશીખાના ધરનું બાણું.

હાડીમાં દાદાની વાતો,
દાદીમાની મીઠી રાતો.

અરખી ઘોડી,
નય આ દોડી,

મા ! મારી કાગળની હાડી.

હાડીમાં શ્રાવણિયો ગાજે,
શ્રાવણ ગાજે, પિલ્લૂ પાકે.

ભગે ભગે વહાલનાં ખેત,
ચળકે જો બાપુનું હેત.

કાંઠા છોડી,
નય આ દોડી,

મા ! મારી કાગળની હાડી.

હોડીમાં ચાંદો ને સૂરજ, ૩૬ : ૭૬

હોડીમાં તારાના ધૂરજ.

હોડીમાં ગીતોનાં પંખી,

ભેરુચ્ચાની રમતો જંખી.

શંખ ને કોડી,

લઈ ને દોડી,

મા ! મારી કાગળની હોડી.

સાતે સાગર પાર કરી,

હોડી જે કાંઠે લાંગરી,

રુમ્મક ઝુમ્મક સોનપરી

સઘળું દેખી હસી પડી.

હસતી હોડી,

રમતી હોડી,

મા ! મારી કાગળની હોડી.

૨૭ : રેલ

આ નદીમાં આવી રેલ !

કુદરતનો કેવો આ ખેલ !

નાની અમથી છોકરી જેવી

રણમાં કાલે રમતી,

ખીવડાવે ઉછાળા મારી

આજ હુંકારા ભરતી.

જાણે છોકરી કોઈ છકેલ.

તરતાં આવે ગામડાં, તેમાં

તરતાં આવે ઝાડ.

ઢોર ને ઢાંખર તરતાં આવે,

ઉછળે જલના પહાડ,

તરે શાકભાજીની વેલ.

આખાં આખાં ગામ ડૂબે ને

ચારેકોરે પાણી,

નઠારી છોકરીને જાણે

દેડકે આજે તાણી.

ઉછળે પાણીકેરા મહેલ.

ધૂ ધૂ ધૂ ધૂ ધૂ ધવે પાણી
 ધૂ ધવે જાણે સાગર,
 પોક મૂકીને સાઈરન રડતી
 ડર, બધાંને ડર.
 કેવી સ્હેલ ને કેવી ગેલ ?
 આપણને ના ડર, ન ચિંતા
 નિશાળમાં છે રજ.
 પપ્પા-મમ્મી કૈં ન ટોકે
 આપણે તો બસ મજ.
 આપણુ ભલા, આપણો ખેલ.
 આ નહીંમાં આવી રેલ.

૨૮ : એરોપ્લેન

એક પંખી એવું,
 સાવ જોવા જેવું.
 ગોળ ગોળ તે ધૂમતું,
 સાવ જાંચે તે જીડતું,

આકાશમાં તે તરતું તરે,
વાદળદળને વીંધતું ફરે.

ઝોળંગે સાગરને ખડાડ,
ગાઠાં જંગલ, ઊંચાં ઝાડ,
ચાંચ નહિ પણ ઝાલ્યા કરે,
આખી દુનિયા ફરતું ફરે.

ફળ કે ચણુની વાત નહીં,
લગીર તેને થાક નહીં,
પેટ્રોલપાણી પીતું ફરે,
દિવસ રાત ધૂમ્યા કરે.

નવી દુનિયા, નવાં લોક,
જ્ઞેયું સઘળું તેનું ફોક.
પાછું તે તો ઠેરનું ઠેર.
ઘાણીના બળદની પેર.

૨૯ : રેડિયો

એક અવનવું રે પ્રાણી,
સૌને ગમતી તેની વાણી.

બાલે પણ ચાલે નહિ,
લીલી આંખે ભાળે નહિ.

બિંદે ત્યારથી બાલતું જાય,
હરતાં ફરતાં ગીતો ગાય.

એક ખૂણામાં બેઠું રહે,
જગની વાતો બહેતી કરે.

સૌને તેની સોખત ભારી,
વાતો કરતું ન્યારી ન્યારી.

નાનું થઈ ટેબલ પર ભમતું,

કોઈના ખિસ્સામાંય સરકતું.

કોઈના હાથે રમતું રમે,

સાઈકલ મોટર સાથે ભમે.

જુદા જુદા રંગો ધરી,
જુદાં જુદાં રૂપ ધરી.

સહુને વહાલું વહાલું થાય,
સહુનાં મનને હરતું જાય.

એક અવનવું રે પ્રાણી,
સૌને ગમતી તેની વાણી.

૩૦ : ઘડિયાળના કાંટા

એ પંખી આ એવાં,
જુઓ, ભાઈ કેવાં!

એક ડાળે બેઠાં સહી,
તોય કશું બોલે નહીં.

એક આગળ સરતું જાય,
બીજું બે પાછળ ઘસડાય.

સરતાં સરતાં આમને આમ,
કરતાં જતાં નિજનું કામ.

ઘડીક વળી ભેગાં થાય,
સુખદુઃખની વાતો થાય.

વળી પાછાં છુટાં,
સાવ જણે છુટાં.

કશી કોઈ વાત નહિ,
કશી કોઈ પિછાણ નહિ.

આગળ પાછળ સરતાં જાય,
કલાકો તો વહેતાં થાય.

તોય એક ડાળે,
રહેતાં એક માળે.

૩૧ : ડીંગડોંગ, ડીંગડોંગ

ડીંગડોંગ, ડીંગડોંગ.

ઘંટડી વાગે,

કોયલ જાગે,

ટહુકારે ટહુકારે

એના વસંત જાગે.

પગલાં જાગે,
 આંખો જાગે,
 'કોણ હશે એ?' સાદ જાગે,
 મોંનાં પેલાં હાસ જાગે,
 ચહેરાની સુવાસ જાગે,
 નીંદર ખાળે સૂતેલું
 સળવળીને પાણી જાગે,
 ગેસ જાગે, સ્ટવ જાગે,
 ચા જાગે, કોફી જાગે, દૂધ જાગે,
 પાણિયારાં પર સૂઈ ગયેલાં
 ચાનાં પ્યાલાં રકાબી જાગે.

અવાજ જાગે,
 સૂઈ ગયેલું ધર જાગે,
 ધર હવે ધર લાગે.

ઘંટડી વાગે
 ડીંગડોંગ, ડીંગડોંગ.

૩૨ : સાત સાત રંગો છલકાય

વાંસની વાંસળીમાં પૂરાયો પવન,
પવનને સૂરે આજ નાચે ગગન.
નાચે ગગન, કેવું હૈયું હરખાય!
સાત સાત રંગો એના છલકાય.

રંગોથી પંખીએ આંજ છે આંખ,
પવનના સૂરથી ભરી ભરી પાંખ,
પાંખથી ઊડીને પીછું એક આવ્યું,
મારે તે ચોક એ તરતું ને આવ્યું,
ચોકમાં રમતું આખું રે ગગન,
ચોકમાં ધૂમતો પેલો પવન.
ચોકમાં વાંસળી ગીતો કેં ગાય,
ચોકમાં પંખીની પાંખો છલકાય.

પીંછું ધૂમે ને ધૂમે ચરણ,
ચરણની સંગ સંગ ધૂમે ગગન.
ગગનના સાત સાત રંગો છલકાય,
માની તે આંખ ને કેવી મલકાય.

૩૩ : પોપટ

મારે આંગણે પોપટ એક ઝૂલે,
રોજેરોજ એ સીતારામ બોલે
કે પોપટ રૂડો રૂપાળો.

પોપટ લીલા તે રંગમાં નહાતો,
રંગ ચાંચનો રે રાતોમાતો
કે કાંઠલો કાળો કાળો.

ચળકે આંખો નાની ને મજની,
વાદળી છુપાઈ એક એમાં છાની
કે રાગ તો વહાલો વહાલો.

એને મરચું-જમરખ વહાલાં,
રીઝવે વેણ કૈં બોલી કાલાં
કે 'રમવા હાલો હાલો'.

૩૪ : મિન્ની માશી જિંદાબાદ

મિન્ની માશી જિંદાબાદ !

મિન્ની માશી જિંદાબાદ !

મિન્ની માશી ચૂંટણી જીત્યાં,
થઈ ગઈ બારે કમાલ..

ગઈ કાલે તો મીંદડી જેવાં,
આજે જો પલટાયા હાલ.

ચારે કોરે ગુંજે નાદ.
મિન્ની માશી જિંદાબાદ !

કાલ સવારે ખૂણે બેસી
ઉંદરને તાકી રહેતાં,

હાથ પડે એકાદો ઉંદર,
કેવું મનમાં મલકાતાં.

મળે ચાર દિવસનું ધાન,
આજ હવે થાશે પરધાન.

તાર, ટપાલ ને ટેલિફોનો,
લોકોની રે લાખ સલામ.

હાર, છપી ને છાપાંવાળા,
આને આખું ઊમટ્યું ગામ.
સહુનો આને એક જ સાદ.
મિન્ની માશી ઝિંદાબાદ !

ચળકે આને રેશમી સાડી,
શોલાપુરી સોહૈ ચંપલ.

સોનેરી ચરમાથી નીરખે
આંખ હવે એની ચંચલ.
મિન્ની માશીનો શો ઠાઠ,
જાણે નાટકનો કોઈ પાઠ !

સહુની સામે હસતાં, જોતાં,
હાથ જોડી જોડી નમતાં.

આઈસ્ક્રીમ, પેંડા, જાતે વહુંચે
સહુને આને એ ગમતાં.
સહુને થાતું : થશું આબાદ
મિન્ની માશી ઝિંદાબાદ !

‘એક વાર જો પુરશી આપે
થઈ જાયે તો જયજયકાર.

મારી પાસે ઈલમકી લકડી,
બે બે મારો ચમત્કાર.'

મિન્ની માશીનું એ ગાન,
લોક સાંભળે દૈને કાન.

પુરશી બેઠાં મિન્ની માશી
મોટરમાં બે મહાલે.

આકાશે અદ્ધર ચાલે ન
ના પેટનું પાણી હાલે.

શેની વાતો? શેના વાદ?

મિન્ની માશી જિંદાબાદ!

૩૫ : ખિલ્લીબાઈ

ખિલ્લીબાઈ! ખિલ્લીબાઈ!

એકલાં ચાલ્યાં ખિલ્લીબાઈ!

કપાળ મોટું તિલક કીધું,

હાથમાં ઝાલી માળા.

લાકડીને ટેકે ટેકે એ

ક્યાં ચાલ્યાં પગપાળાં ?

સહુને થાતી આજ નવાઈ.

‘હંમર થઈ, બહુ પાપ મેં કીધાં,

ઘોવા જત્રા જાઉં.

કાશી, મથુરા, વૃન્દાવનમાં

ધૂણી હવે જમાઈ.

હવે જીવું ભજનોને ગાઈ.’

‘ચાલો ત્યારે, સાથે આવું.’

બાલ્યો એક ઉંદર,

‘હવે તમારો ભય રે કેવો ?

કેવો અમને ડર ?

તમે જશો ન અમને ખાઈ.’

‘હવે ખાવાની વાત રે કેવી ?

પાપ નવું ના કરવું.

હરિનું શરણું એક રે મારે,

હરિને ખાળે મરવું.

પુન તને યે મળશે સવાઈ.’

ઘોર અંધારું જમ્યું, રસ્તે
દેખાડ્યું પોતાનું પોત,

હડપ દઈને ઉંદર માર્યો
ગળિયો પેટમાં જોતાંજોત.
'હાશ! ભરાયું પેટ રે ભાઈ.'

લાકડીને ટકે ટકે એ
ચાલ્યાં રે પગપાળાં.

કપાળ મોઢું તિલક કીધું
હાથમાં ઝાલી માળા.
'કોઈને જત્રા આવવું ભાઈ!
સાદ રે પાડે ખિલ્લીખાઈ.'

૩૬ : ઉંદર સાત પૂંજડિયો

ઉંદર સાત પૂંજડિયો.

છત્રી વચ્ચે મોં છુપાવી,
ચોપડા ઝાલી હાથે,

ગામની શેરી વચ્ચે નીકળ્યો

કોઈ ના એની સાથે.

હાથમાં ઝૂલે કુવો ખડિયો.

છાકરાં હસતાં રમતાં ઊછળે,
ચઢતાં તોફાન વાટે.

નાના મોટા કાંકરા મારી
ખીજવે ઊંચા સાદે.
'ચાલ્યો પેલો સાત પૂંછડિયો.'

આમ ન જુએ, તેમ ન જુએ,
થાય જેવા રે જેવું.

ગામ આખું આ ટોળે વળ્યું,
સાવ વીલું મોં એનું.
દડબડ દડબડ એ તો દડિયો.

ધર જઈને માની આગળ
નાંખ્યાં દોત ને કાગળ.
'સાત પૂંછડી મા! ઊગી શાને?'
છલકી આંખો છલછલ
છલકી ઊઠ્યો ધરનો પડિયો.

૩૭ : ફૂલડાં

ફૂલડાં ફેર્યાં રે જગને ચોક

કે ફૂલ અમે નાનાં નાનાં.

પરીઓની રાતોનાં સોનેરી સપનાં,

વાયુની વાતોનાં મખમલિયાં સપનાં.

સપનાં મ્હોર્યાં રે જગને ચોક

કે ફૂલ અમે નાનાં નાનાં.

સૂરજદાદાનાં આંજ્યાં શું ઘેન,

તરતાં પંખી અમે વાદળિયે વ્હુણુ.

પંખી થઈ ઊડ્યાં રે જગને ચોક

કે ફૂલ અમે નાનાં નાનાં.

૩૮ : નાચો ખંદર

નાચો ખંદર !

ડુગડુગિયું જો ડુગડુગ વાગે,

લોકની આંખે કૌતુક જાગે.

જાગે ખંદર !

નાચો ખંદર !

ઝૂકી ઝૂકીને કરો સલામ,
પાપી પેટને કાળે દામ
માગો અંદર!
નાચો અંદર!

નાકે ચરમા, આંખે ટોપી,
હાથમાં ધારી લકડી છોટી,
ધૂમો અંદર!
નાચો અંદર!

રસ્તો આપણો લાંબો ખાસ્સો,
રોજનો આનો આ જ તમારો.
ચાલો અંદર!
નાચો અંદર!

૩૯ : બંદા બહાદર

બંદા બહાદર !

ઘરમાં છે આપણું રે રાજ,
આપણે તો ઘરમાં સરતાજ.

બંદા બહાદર !

મમ્મી છો મીઠાઈ સંતાડે,
ખૂણે ખૂણે હું નાણું,
નય સવારે ઓફિસ જ્યારે
મોજ મીઠાઈની માણું.

ખાલી ડબ્બો, તળિયા ઝાટક,
ખાલી ડબ્બો જોઈ સફાઈટ,
મમ્મી પૂછે,
લાલ આંખે મમ્મી પૂછે,
સહુને પૂછે.

ડાહો ડમરો થૈ ટેબલ પર
ચાને પીતો કૈં ન બાલું,

હોઠ ન લગીર મારા બાલું.
સહુ કહે: ના અમને ખબર

મલકે મલકે ખંદા બહાદર !

ખંદા બહાદર !

પપ્પા પાસે ડાહ્યો ડમરો

ત્રે ને બેસું બણવા.

બાલું ગોટપીટ અંગ્રેજ ને

ગણિત માંડું ગણવા.

‘કુચૂર બેટો, મારો ડાહ્યો’.

પપ્પા બાલે,

નૃપા પેલી મેં મચકોડે,

હસતો હસતો, દોડતો દોડતો.

રેડિયો પાસે જાઉં,

‘જૂઠ બાલે કૌઆ કાટે’

બિનાકાને ગાઉં.

ઈન્દિરાને ટપલા મારું.

નૃપાની બેંચું છું લટ,

તાફ ધિનાધિન, તાફ ધિનાધિન.

આજે આપણો નમ્યો વટ.
પપ્પાનો હું ડાહ્યો ડમરો.

શી છે ફિકર ?
બંદા બહાદર !

એકલાં પિકચર જાય જોવા
જ્યાં ઇન્દિરા ને નૃપા,
બહાદર બંદા ધરમાં બેસી

જાયે મમ્મીની કૃપા.
ટિકિટ જોટલા પૈસા માગું,
બેવડા બેવડા પૈસા માગું,
ખાટા સાચા પૈસા માગું.

બેંકમાં મારું ખાતું,
પૈસા ભરે મમ્મી એમાં
થાય મારું મોં રાતું.

એકલો ક્યારે અરુણ સાથે,
એકલો ક્યારે મમ્મી સાથે
હોટલ જતો, પિકચર જતો,

રાખું સઘળી ખાનગી વાતો,
મનમાં હું મલકાઉં.

પડે કદી નૃપાને અપ્પર
તો તો

‘જૂઠાં બાલે કૌઆ કાટે...’

ગાતો ગાતો

દોડી જઈ સરસર.

ખંદા બહાદર !

